

התנסות בחומר

הורים יקרים שלום וברכה!

השבוע התנסנו והרחבנו את האפשרות לילדים החמודים, להתנסות ביצירה חופשית מתוך בחירה ממגוון חומרים.

-למה תורמת העבודה החופשית בחומרים?

-מדוע לא להגיש רק דפי ציור מודפסים, שאותם הילדים צריכים לצבוע- מתוך הנלמד בגן? (ולא לצאת מהקו...)

בגיל הרך הילדים חווים ולומדים על העולם דרך החושים שלהם. קולות, מגע, ריח, מראה וכד'. ולכן בגיל זה נגיש מבחר חומרי אומנות, ומתוכן הילדים בוחרים את החומר שמושך אותם יותר לדוג': חומרים נמרחים כמו פלסטלינה/ בר בצק/ דבק/ גואש. חומרים נשלטים יותר כמו עפרונות/ לורדים/ צבעים חומרי אמצע: פנדה / גוניס (בקבוק צבע) או במדבקות- שהוא פחות חומר תחושתי והוא מאפשר יצירתיות והבעה על הדף ללא מגע בחומר ממשי.

להלן מספר יתרונות בהגשה החופשית של חומרי אומנות:

- **פיתוח יצירתיות וביטחון עצמי:** כשאין "נכון" או "לא נכון", הילד מרגיש חופשי להעז ולנסות. זה בונה אמון ביכולת האישית שלו ליצור משהו מתוך עצמו.
- הגשת חומרים באופן המאפשר התנסות ללא שיפוטיות (לא לצאת מהקו! רק במסגרת! היום רק מציירים/ מדביקים..) ולא דווקא ממקום שצריך לרצות ולהגיש תוצר המתאים "לרמת המבוגר" או "להצגה בויטרינה" נותן מקום ליוזמות בעתיד, להעז לנסות וגם להעז להכשל.
- **וויסות רגשי ותחושתיות:** המגע בחומרים (רך, קשה, דביק, קר) מעניק חוויה מיוחדת ומשחררת לילד. עוזר לילדים לעבד תחושות. עבור חלקם, זו דרך פריקה רגשית מצוינת - למשל, "למעוך" פלסטלינה כביטוי לתסכול. כשאנחנו מאפשרים לילדים לגעת, לחוש חומרים רבים ומגוונים הם מווסתים את התחושה ובעקבות כך גם את הרגש שלהם. המגע בחומר מווסת את מערכת התחושה (מערכת סנסורית) של הילדים (מכירים את הילדים שמגרד להם התווית בגב? או מציק להם אור הפלורוסנט? שנמנעים ממרק במרקם מסוים?) התנסות ומגע במגוון רחב יותר של חומרים בעז"ה יתרום לוויסות החושי.
- פיתוח מיומנויות מוטוריות: מריחה, גזירה, לישה או טפטוף מחזקים את השרירים הקטנים בכפות הידיים (מוטוריקה עדינה), מה שמהווה בסיס לכתיבה בעתיד ועוד פעולות מוטוריות רבות (קילוף, חיתוך, כתיבה ועוד)
- למידה חקרנית (מדעית): הילד בודק "מה קורה אם?" "מה קורה אם יצאתי מהדף? מה קרה אם צבעתי מעל פלסטלינה? מה קורה כשמועכים/ מחוררים פלסטלינה? מה קורה כצובעים יותר מידיי על מקום אחד? זוהי דוגמא להתפתחות חשיבה של תהליכים, תוצאות, חשיבה מדעית המפתחת אזורים חשובים במח בגיל הרך.

התנסות בחומר

התנסות חופשית בחומרים (כמו צבעי גואש, חימר, חול, קצף) היא אחד הכלים המשמעותיים ביותר להתפתחות הילד. כשילד פועל ללא "דגם" או הנחיה נוקשה, הוא לא רק נהנה – הוא לומד.

איך להגיב? המלצות להורה:

האתגר הגדול שלנו כהורים הוא לשחרר את הצורך ב"ציור יפה למקרר" ולהתמקד במה שקרה בתוך הילד בזמן היצירה.

1. תארו, אל תשפטו

במקום להגיד "איזה יופי" או "מקסים" (שזה שיפוטי, גם אם חיובי) השתמשו בתיאור עובדתי. מה לומר: "אני רואה שבחרת להשתמש בהרבה צבע אדום בחלק הזה", או "השתמשת בקווים מאוד חזקים ומהירים". תיווך לפעולות: "מרחת מסביב" הדבקת בערמה "ציירת קווים" (בלי לתת פרוש של: ציירת נחש או בית)

למה: זה מראה לילד שבאמת התבוננתם במה שהוא עשה, ולא סתם זרקתם מחמאה באופן אוטומטי.

2. שאלו על התהליך, לא על התוצר

הימנעו מהשאלה המכשילה "מה ציירת?". אם זה סתם כתם והוא התכוון ל"קישקושיא", הוא עלול להתאכזב או פעם אחרת פחות להנות מהתהליך. אם זה סתם 'ניסוי בצבע'... השאלה מחייבת אותו להמציא "משמעות" שלא הייתה שם. מה לאמר?: "ספרי לי איך היה לעבוד עם הפלסטלינה?", או "איך הצלחת ליצור את הצורה המעניינת הזו?".

3. תנו לגיטימציה ל"בלגן" ודברו על הרגש

לפעמים בסוף ההתנסות מתקבל דף חום ורטוב מרוב צבעים. עבורנו זה נראה כמו בזבוז, עבור הילד זה היה מחקר עמוק של ערבוב. כמו כן התנסות חופשית היא הזדמנות לשיח רגשי. מה לאמר? "וואו, ראיתי איך בדקת מה קורה כשמערבבים את כל הצבעים יחד." "אני רואה שמרחת על כל הדף ועל הידיים.. איך הרגשת ביד?" "ראיתי שהיית מאוד מרוכז כשמרחת את הצבע", או "זה נראה שזה היה מאוד נעים בידיים לגעת בקצף". "אני שמחה שנהנית, אני אוהבת לראות שאת נהנית לעשות יצירות".

הרבה נחת והנאה!